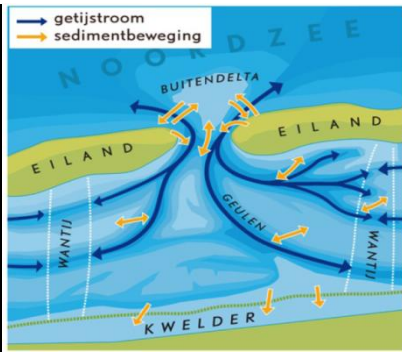

Zand voor Terschelling

Jan Mulder, Mulder Coastal Consultancy / Twente University

De kust is voortdurend in beweging. Grootschalige processen bepalen de speelruimte voor datgene wat lokaal mogelijk is. Een duurzaam kustbeheer neemt dan ook de grootschalige ontwikkelingen als uitgangspunt.

Zanddelend systeem

Zand is voor Terschelling van levensbelang: het beschermt het eiland tegen de zee en zorgt ervoor dat de duinen kunnen meegroeien met de stijgende zeespiegel. In tegenstelling tot veel andere kusten in Nederland, hoeft hiervoor op Terschelling (nog) geen zand te worden gesuppleerd: de natuurlijke aanvoer voldoet. Volgens Jan Mulder hangt dat samen met het 'zanddelende' systeem dat wordt gevormd door de Waddenzee, de Waddeneilanden en de zeegaten tussen de eilanden. Hij legt uit: "Aan de zeezijde van de zeegaten liggen zogenaamde buitendelta's. Dit zijn dynamische gebieden met migrerende getijdegeulen en zandbanken. Getijstroomingen voeren het zand vanaf de buitendelta's in oostelijke richting, naar de aangrenzende eilandkoppen. Daar groeien van tijd tot tijd grote zandplaten aan, een soort 'natuurlijke zandmotoren' die de Noordzeekust van de eilanden voeden. Het zand dat bij Terschelling aanlandt, is afkomstig van de buitendelta die tussen Vlieland en Terschelling ligt."

Erosie Boschplaat

Waar de westelijke eilandkop van Terschelling op dit moment aangroeit, vindt aan de oostzijde erosie plaats. Mulder: "Dat komt door het gedrag van de geulen in het zeegat tussen Terschelling en Ameland. Uit analyses van het verleden blijkt dat de processen in het zeegat, van aangroei en afslag, elkaar in een cyclus van enkele tientallen jaren afwisselen. Hoe lang zo'n cyclus precies duurt verschilt per eiland. De prognose is dat de Boschplaat in de toekomst weer gaat aangroeien. Voor het beheer betekent dat doorgaan op de ingeslagen weg. Ofwel: het beheer afstemmen op de natuurlijke dynamiek en (vooralsnog) niet suppleren."

Erosie van buitendelta's

Mulder vervolgt: "Een belangrijke vraag voor de toekomst is hoe de buitendelta's zich gaan ontwikkelen. De buitendelta's zijn namelijk onderhevig aan erosie, als gevolg van menselijke ingrepen (zoals het afsluiten van de Zuiderzee), zeespiegelstijging en bodemdaling. Modelonderzoek laat zien dat deze erosie de komende eeuw zal doorgaan. Daarmee zou de natuurlijke zandbron voor de eilandkusten kunnen verdwijnen. Het gedrag van de buitendelta's binnen het zanddelend systeem vormt dan ook een speerpunt in het onderzoek. Ook mogelijke maatregelen krijgen daarbij aandacht. Wat zou bijvoorbeeld het effect zijn van het suppleren van zand op de buitendelta's? Of is er een manier om de zandhonger van de Waddenzee te verminderen? "

De natuur bepaalt

Mulder pleit ervoor om heel voorzichtig te zijn met grootschalige ingrepen, omdat deze langdurige effecten kunnen hebben. Mulder: "We kunnen wel denken dat we de natuur kunnen beheersen, maar de natuur bepaalt hoe het gaat. Ik denk dat het de uitdaging is om kleinschalige maatregelen te nemen, die passen binnen de grootschalige processen van het systeem. Belangrijke voorwaarde is dat er genoeg zand in het systeem moet zijn voor het behoud van de kust. Het lokaal aanvullen van zand kan én lokale belangen dienen én bijdragen aan de hoeveelheid zand in de zandbak. Communicatie is daarbij heel belangrijk. We moeten met z'n allen beseffen dat de kust nu eenmaal voortdurend in beweging is. Het is de kunst om daar bij aan te sluiten!"

[download pdf van de presentatie](#)